A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1927 ÉVI OKTÓBER HÓ 20 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA

ARDAI ALADÁR
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

TIPOGRAFIA WEISZ TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1927 ÉVI OKTÓBER HÓ 20 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA

ARDAI ALADÁR

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA

TIPOGRAFIA W E I S Z TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1927 ÉVI OKTÓBER HÓ 20 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

Jelen voltak: Kassay Béla esperes és Szabó Zoltán egyh. megyei gondnok elnöklése mellett:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:
Böszörményi Lajos
Fogarassy Bálint
Bottyán Pál
Bokor Sándor
Balogh Mátyás

Világi részről:
dr. Hadházy Kálmán
dr. Sarkadi Dániel

II Ügyészek:

Dr. Kapéri Béla és Dr. Bernáth Lajos

III. Jegyzők:

Ardai Aladár és Kun Zoltán lelkészi, Dr. Hadházy Kálmán és Rovács István világi részről.

IV. A tanügyi bizottságból:

Kassay Béla elnök, Nagy Zoltán előadó, Böszörményi Lajos, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Bokor Sándor, Balogh Mátyás, Ardai Aladár, Kun Zoltán és Szücs Antal.

V. A számvevőszéktől:

Rácz Gyula elnök, Juhász András előadó, Ardai Aladár, Bottyán Pál, Kegyes István, Boncos László és Rovács István.

VI. A belmissziói bizottságból:

Bottyán Pál elnök, Bokor Sándor előadó, Ardai Aladár és Nagy Zoltán.

VII. Lelkészek:

Ardai Aladár gyantai, Balogh Mátyás nagyzeréndi, Bokor Sándor belényesi, Boros Gábor árpádi, Bottyán Pál erdőhegyi, Böszörményi Lajos és Dohy Árpád nagyszalontai, Fogarassy Bálint ágyai, Juhász András várasfenesi, Kassay Béla tenkei, Kecskeméthy Kálmán b. sonkolyosi, Kun Zoltán pankotai, Nagy Dániel feketetóti, Nagy Zoltán b. ujlaki, Nánássy Dániel szentleányfalvai, Szabó József borossebesi, Szücs Antal mezőbaji, Ungvári Gyula tamáshidai, és Vass Jenő vadászi lelkészek.

VIII. Tanitó képviselők:

Seress László és Mikó Pál.

IX. Az egyházak világi képviselői:

Aradról Szabó Zoltán főgondnok, Ágyáról Hevessy András gondnok, Árpádról Tárnok Sándor gondnok, Bajjról Türkössi Antal gondnok, B. ujlakról L. Balogh József gondnok, Belényessonkolyosról Petrikó Mihály gondnok, Erdőgyarakról, Turi András gondnok, Erdőhegyről Kilin Sándor presbiter, Feketetótról Király János gondnok, Gyantáról Boros Károly presbiter, Nagyszalontáról Fráter Emil és Bagossy Ferencz presbiterek, Nagyzerindről Pál Lajos gondnok, Tamáshidáról Kisvárdai Károly gondnok és Tenkéről Ambrus Ferencz presbiter.

40. szám. A nagyszalontai ref. egyházmegye 1927 évi rendes őszi közgyülését is Nagyszalontán a központi fiuiskola nagytermében tartotta meg. Mózes énekének örökszép dallama s esperes érzésben és gondolatban egyaránt gazdag áhitatos imádsága, mint 2 biztos szárny-emelte magasba, a mulandóság honából az Örökkévalóhoz a lelkeket. A figyelemmel hallgatott esperesi megnyitó szemlét tartva az elmult félév eseménye felett, csak veszteségekről, fenyegető veszedelmekről és többszörös gyászról tud beszámolni. Az Averescu kormány által megszavazott, összegszerüleg is fixirozott s igy teljes joggal biztosra vett iskolai államsegély a jelenlegi kormány belátás-

talan kisebbségi kulturpolitikája miatt nem folyósittatott, miáltal különösen középiskoláink léte a legnehezebb válságba sodródott. A legnagyobb aggodalommal kell gondolnunk tanuló ifjuságunk jövőjére egyfelől tanintézeteink válságos helyzete, másfelől a hovatovább katasztrófális érettségi eredmények miatt, melyekkel a könyörtelen kulturpolitika alig átléphető gáttal elzárja a magasabb képzettség utját kisebbségi gyermekeink előtt. A közel jövőben parlament elé kerülő vallásügyi törvénytervezet intencióit figyelve, a legnagyobb aggodalommal kell tekintenünk ősi autonómiánk fenyegető veszedelmeire. A fenyegető veszélyek közepette „Az Isten a mi reménységünk“,

Meghatottan kell gondolnunk személyi veszteségeinkre, a halál által elragadott nagyjainkra. Elsősorban néhai

Őfelsége I. FERDINÁND KIRÁLY-ra

aki bár nem volt miénk nyelv és hit szerint, de a miénk is volt, mint igazságos Uralkodó, nemes érzésében és fennkölt királyi gondolkozásában. Halálos ágyán is atyai szeretettel gondolt kisebbségi népeire s rólunk végakaratában is megemlékezett.

Igaz fájdalommal búcsuzunk néhai

GRÓF DÉGENFELD JÓZSEF-től

a tiszántuli egyházkerület főgondnokától, a konvent és zsinat hosszu időn át világi elnökétől, aki két évtizeden át a mi világi vezérünk és büszkeségünk is volt.

Végül fájó szivvel mondunk istenhozzádot az érmelléki egyházmegye néhai gondnokának

Dr. VÁRADY MIKLÓS-nak

aki ugyis mint magyar, ugyis mint kálvinista vezető, a legjobbjaink közé tartozott. Igazi szivember volt, megérdemli, hogy emlékét örökre a szivünkbe zárjuk.

Jegyzettek után esperes szeretettel köszöntvén az egyházmegyei közgyülés összes alkotó tagjait

a nagyszalontai ref. egyházmegye 1927 évi Október hó 20-ik napjára Nagyszalontára összehivott rendes őszi közgyülését elnöktársa nevében is megnyitottnak nyiványitja.

41. szám. Az egyházak világi képviselőit megbizóleveleik alapján az egyházközségek névsorrendjében

igazolja egyházmegyenk közgyülése.

42. szám. Bagdi János anti, Csécsi Imre aradi, Bodnár Lajos cserméi, Turóczi Gyula magyarcsékei, Szakács Dénes tárkányi lelkészek, gr. Tisza Kálmán világi tanácsbiró, továbbá a belényesi, borossebesi, köröstárkányi és vadászi egyházak világi képviselői betegségük miatt, Wesmás Károly gyoroki lelkész, dr. Miskolczi Jenő világi tanácsbiró és a várasfenesi egyház világi képviselője egyéb elfoglaltságuk miatt nem jelenhettek meg közgyülésünkön. Nem jelentették be távolmaradásukat: Mészáros Dániel világi tanácsbiró, továbbá az anti, bélzerindi, cserméi, faketegyarmati, gyoroki, magyarcsékei, pankotai és remetei egyházak világi képviselői.

Egyházmegyénk közgyülése a bejelentett távolmaradásokat igazoltnak veszi. A többieknek a 62—1926 sz. egyh. m. határozat alapján az igazolásra 30 napi terminust ad. Ha mulasztásuk elfogadható okát jelzett határidő alatt az esperesnek nem jelentik, 200 lei rendbirsággal rovatnak meg.

43. szám. A szentleányfalvai presbitérium 80—1927 sz. alatt azt határozta, hogy lelkész mellé mai egyházmegyei közgyülésünkre világi képviselőt nem küld, mivel az egyházközséget közvetlen érdeklő ügy tárgysorozaton nincs s mivel a világi képviselő kiküldése az egyháznak nagy kiadást jelentene; Kéri határozatának tudomásul vételét.

Egyházmegyei közgyülésünk a szentleányfalvai egyház presbitériumának jelzett határozatát nem veszi tudomásul s a határozatot meghozó presbitereket összesen 200 lei rendbirsággal megrójja. Az egyházak világi képviselőinek az e. m. gyüléseken való jelenlétére azért van szükség, hogy egyfelől képviselőiken át itt megtanuljanak az egyházközségek érdeklődni egymás ügyei és a közügyek iránt, másfelől, hogy a napirenden levő ügyek tárgyalása közben tapasztalatokat s okulásokat szerezve, azokat egyházközségük ügyeinek vezetésében hasznositsák s végül, hogy a

küldötteken át bevonuljon a gyülekezetekbe a rend nélkülözhetetlenségének s a törvény respectálásának szelleme. Érdektelenségi és anyagi okon a világi képviselő küldésének kötelezettsége alul egy egyházközség sem kaphat felmentést.

14. szám. A kiosztott s közkézen forgó tárgysorozatot egyházmegyénk közgyülése telolvasottnak tekinti s a tanácskozás rendjéül változatlanul elfogadja.

15. szám. Olvastatott Esperesnek a törvényszerü egyházlátogatásról szóló következő jelentése :

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés !

A folyó évben teljesitett törvényszerü egyházlátogatásról szóló jelentésemet a következőkben van szerencsém beterjeszteni :

Az erdőhegyi, ágyai, szintei, vadászi, bélzeréndi, nagyzeréndi, feketegyarmati és nagyszalontai egyházakban Ardai Aladár főjegyzővel személyesen végeztem az egyházlátogatást. A szentleányfalvai, gyoroki és pankotai egyházakban Fogarassy Bálint e. m. tanácsbiró egyedül, az aradi, borosjenői és borossebesi egyházakban Fogarassy Bálint és Kun Zoltán aljegyző, a gyantai, kisházai, tenkeszéplaki, tenkei, feketetói, árpádi, erdőgyaraki, csegődi, mezőbajjí egyházakban Bottyán Pál és Balogh Mátyás e. m. tanácsbirák, a magyarcsékei egyházban Bokor Sándor egyedül, a várasfenesi, belényessonkolyosi, körözsjánosfalvai, magyarremetei és belényesujlaki egyházakban Bokor Sándor és Szakács Dénes e. m. tanácsbirák, a körözstárkányi, kisnyégerfalvai egyházakban Szakács Dénes és Kecskeméthy Kálmán végezték azt felkérésem folytán.

A törvényszerü egyházlátogatást teljesitő küldöttségek kérésem folytán nemcsak az iskolákat és az egyházi hivatalos ügyvitelt vizsgálták meg, hanem minden egyházban presbyteri gyüléseket tartván, az egyházi élet minden mozzanatára kiterjesztették figyelmüket s buzditották a presbytereket, hogy az egyházépités nagy munkájában lelkészüket buzgón támogassák.

Midőn a tisztelettel idezárt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján örvendetes tényként jelentem, hogy a gondnoki naplók és számadási főkönyvek mindenütt helyesen vezettetnek, az alapok fedezetei megvannak, az anya-

könyvek és jegyzőkönyvek helyesen vezettetnek, a lelkészi könyvtárak és iktatók rendben vannak és az egyházi épületek a külön felemlitett egyházak kivételével mindenütt jó karban vannak ; az egyházlátogatási jegyzőkönyvekből a következő fontosabb, s részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni :

Kitünő tanitók : Kilin Sándor erdőhegyi, Muzsnai László és Puskás Irma nagyzerémdi, Török Sándor és Molnár Ferenc feketegyarmati, Juhász Gyula anti, Baky Magdolna pankotai, Kálnoky István és Koós János árpádi, Király László erdőgyaraki, Kiss Ferenc tamáshidai, Papp Ilona körözstárkányi, Tordai Ferenc kisnyégerfalvai tanitók.

A valástanitást kiváló eredménnyel végezték az aradi felsőbb tanintézetekben és állami elemi iskolákban Patay Lajos s. lelkész, Ajtay Béláné, Bodroghy Károlyné, Patkó Imre, a szentleányfalvai állami iskolában Nánássy Dániel lelkész a magyarremetei állami iskolában Szathmáry István lelkész

Nagyszalontán, mivel a tanfelügyelőség rendelkezése szerint jun. 15-én megszünt a tanitás, a junius 16-án megjelent küldöttség nem vizsgálhatta meg az iskolákat. Lelkészek jelentése szerint kitünő tanitók : Szentesi Elek, Medgyessy Gyula, Mikó Pál, Ladányi Károly, dr. Szathmáry Istvánné és Kornya Juliánna.

1. Ágyárót Erdei Sándor tanitó május elején eltávozott. III—VI osztályu iskoláját, — a mely addig is nagyon gyenge volt, — igen elhanyagolt állapotban hagyta ott. A hiányt Fogarassy Bálint lelkész és Szabó Dániel tanitó helyettesitő munkájának is — az idő rövidsége miatt — **csak részben** sikerült helyre hozni.

2. Körözstárkányban Erdélyi Gyula iskolája gyenge, csak a számtanban jó. Körözstárkány mindkét iskolájában sok a mulasztás.

3. Belényesben a Varga László iskolája sok haladást mutat. Küldöttség elrendelte az állandó énekkar megszervezését. Erre tanitó elkötelezendő.

4. Belényesujlakon a Sipos Ida iskolája gyenge. Tanitónő maga is tétova, határozatlan, mi növendékein is meglátszik.

5. Csermőn D. Kiss Lajos predikáló káplán, — ki azóta már eltávozott, — **nem kielégitő** módon teljesitette a vallás és énekoktatást.

6. *Árpádon* Kálnoky István, aki nem ref. tanitóképzőben szerezte meg oklevelét a vallás és énekvizsgát letette. Kérem állásában véglegesen megerősiteni.

7. *Borossebesen* a szünetelő iskolának beállitására utasitotta a küldöttség a presbyteriumot. Szeptember hó elején az eredmény iránt tett tudakozódásomra lelkész vezetésével a presbytérium küldöttsége járt nálam, mellyel abban állapodtunk meg, hogy az iskola megnyithatására a tanfelügyelőségnél lépéseket tesznek, de a kántori állást minden esetre betöltik.

8. *Mezőhajjon* a templomot 250,000 L. költséggel átjavitották. Az egyik tanitói lakás ujjáépitendő.

9. *Vadászon* a templom gyors és alapos renoválásra és átfedésre vár.

10. *Nagyzerénden* az egyházi épületek javitásra szorulnak.

11. *Belényessonkolyoson* a lelkészlak rozoga és szük. Sürgős renoválása szükséges.

12. *Gyantán*, mivel ez idő szerint a templomon kivül nincs más helyiség, — melyben vallásos összejöveteleket tartani lehetne, — óhajtandó egy a vallásos estélyek, felolvasások és gyülések tartására alkalmas helyiség épitése.

13. *Magyarremetén* a templom renoválása alkalmával árpádkori falfestményekre bukkantak s e miatt a világi hatóságok a további munkálatokat beszüntették.

14. *Az anti* egyház azon sérelme, hogy a hajdani községi iskola tiszta román nyelvü állami iskolává tétetett, az egyházmegyei közgyülés 32—1927 sz. felterjesztése után sincs reparálva. Ujabb felterjesztést kérek az egyházkerületi közgyüléshez, melyben ezen iskola tannyelvének magyarrá tételét követeljük s e követelést mindaddig megujitjuk, mig az teljesitve nem lesz.

15 *Aradon* hangsulyozta a küldöttség, hogy Aradgájban feltétlenül létesitendő a második, illetőleg egy missiói lelkészi állás. Ezen kivül állandó vallástanitó lelkészre, egy állandó kántorra és legalább egy vallástanitóra volna szükség, ki a magyar irást és olvasást is tanitaná a román tannyelvü állami iskolába járó növendékeknek.

16. *Szentleányfalván* az egyházlátogató küldöttség még a mult gyülés idején s azután is pár hónapig uralkodott

anarchiát találta s hasztalan igyekezett rendet teremteni. Tarkó Bálint gondnok és a megjelent 8 presbyter minden e. m. és e. ker. illeték fizetését megtagadták. A Tarkó Bálint elmozditásával, ugylátszik, rendes kerékvágásba futott az egyház Legalább az azóta beérkezett jelentések, melyek szerint a presbyterium uj, elfogadható költségelőirányzatot készitett, melyben minden köztartozás be van illesztve, erről tanuskodik. A panaszok is elmaradtak.

17. Szinte hajdan leányegyház volt. Államsegély hiányában tanitói állását betölteni nem tudja. Most egy gyermekkertésznő tanitja a szüléktől kapott adományok fejében a tanköteles kis gyermekeket Megható e kis egyház hiveinek egyházukhoz való ragaszkodása. Óhajtandó, hogy rendes előkönyörgői állás létesittessék. E célból sürgős missiói segélyre ajánlom.

18. Magyarcsékei egyházunk a bomlás szélén áll Elaggott, beteges lelkipásztora nem képes a nagy kiterjedésü missiói központ sok oldalu teendőinek ellátására s a baptizmus hóditásának feltartóztatására. A belényesi lelkészi kör figyelmét kérem felhivni e szomoru helyzetre s a kartársi szives segedelemnyujtásra.

19. Ugyancsak a belényesi lelkészi kör figyelmébe ajánlandónak vélem a körözstárkányi baptismus elleni küzdelemben a helyi lelkész lelkes actiójának szives segitését.

20. Elszomoritó jelenség, hogy *Erdőhegyen* az ifjuság nem látogatja kellő számmal a templomot s különösen az, hogy nem él urvacsorával.

21. Az egyházkerületi közgyülés 59—1926 sz. azon határozata, mely szerint a legkisebb tanitói fizetés 2550 L.-nél kisebb nem lehet, nehány egyházunkban még most sincs végrehajtva.

22 Gyorokon a lelkészi állás megüresedett s a hivek egy része a lelkészi fizetés leszállitását, vagy épen beszüntetését tervezte. Személyes megjelenésemmel és a presbyteriummal s a hivek egy részével folytatott tanácskozásom által sikerült meggyőzni az aggodalmaskodókat s a lelkészi díjlevelet csonkitatlan fentartani.

23. Városfenesről az egyházlátogatóság még a belhivatalnokok viszályáról jelent. Van szerencsém jelenteni, hogy a kivül-belül szépen kijavitott templom felavatására

megjelenvén, személyes tárgyalásommal sikerült az óhajtott békességet teljesen helyre állitani, minek következtében Nagy Gyula tanitó a presbyteriumnak az u. n. irodahelyiségre vonatkozó határozata miatt beadott felebbezését, Juhász András leikész pedig a tanitó elleni fegyelmi panaszát visszavonta.

24. A körözsjánosfalvai egyházból az egyházlátogatóság a Tóth Lajos és az egyház közötti áldatlan harcról, az általuk megkisérelt és jegyzőkönyvbe is vett egyezségről, de egyuttal arról is jelent, hogy nem bizik a tartós békességben. E jelentés folytán folyamatba tett szóbeli tárgyalásaim folytán reményem van arra, hogy a vitás ügy a közel jövőben közmegelégedésre véglegesen rendeztetni fog.

25. A borosjenöi egyház agrárreform utján nyert földjeit visszavették s e miatt alap hiányában a lelkészi állást betölteni nem lehet. A bérelt imaház helyett Molitoris Ákostól 23 ezer Leiért egy gazdasági épületet vettek meg s ezt alakitják át imaháznak. A telek, melyen ez épület áll, Róth Lajos tulajdona, kitől azt 10 évre évi 1000 L. ért kibérelte az egyház. A lelkészi szolgálatok rendes végezését felügyelő lelkész ellenőrzése és irányitása mellett talán egy segédlelkész beállitásával lehetne legcélszerübben megoldani.

26. Az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében van szerencsém jelenteni, hogy a hozzám beérkezett adatok szerint egyházmegyénkben a felekezeti iskolát fentartó 21 egyházban 45 tanitó volt alkalmazva. Ezek közül állandó 41, helyettes 2, mindenütt az egyházkerület által meghatározott tanterv szerint tanitanak, a külön kiemelt hiányoktól eltekintve mindenütt megfelelő eredménnyel.

Iskoláink és gyermekeink iránt érzett mély aggodalommal emlitem azon mindnyájunk által tudott járványos betegséget, mely különösen a gyermekek közül szedi áldozatait és a mely ujra meg ujra meggátolja iskoláinkban a tanév megnyitását és a tanitás megkezdését. Több izben tett halasztás után most nov. 1-ére tüzte ki a miniszterium a tanév megnyitását. Isten óvja kicsinyeinket s háritsa el az akadályt egyházunk veteményes kertjének megmunkálása elől.

E jelentésem teljessége megkivánja, azért e helyen van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk nevében és képviseletében **megjelentem** és mindnyájunk nevében üdvözöltem **május 1-én** egyházmegyénk t. esperesét Böszörményi Lajost és kedves nejét, kik e napon ünnepelték házasságuk 50-ik évfordulóját, és augusztus 17-én a bihari egyházmegye közgyülésén, hol egyházmegyénk nevében üdvözöltem Vadai Bélát az ujonnan megválasztott esperest.

Megjelentem és részt vettem a királyhágómelléki egyházkerület f. év május 21 és 22-én Szatmáron rendezett első belmissiói kerületi konferencián s a szathmári egyháznak ezzel egybekapcsolt harangavatási ünnepélyén.

A konferenciák keretében volt lelkészek, nők, középiskolai ifjak és presbyterek konferenciája, mindeniken több előadó szereplésével s közben többször istenitisztelet és áhitat tartásával. A konferenciak püspök ur vezetése alatt több, mint 60 lelkész, sok presbyter és impozáns számu közönség jelenlétében folytak le s áldásos hatásuak voltak a jelenvoltakra, egész kerületünkre s különösen a szatmári gyülekezetekre.

Megjelentem és részt vettem a várasfenesi templom felavatási ünnepélyén, A várasfenesi egyház méltánylandó áldozatkészséggel kivül-belül alaposan **renoválta** templomát s f. év aug. 28-án a környékbeli hivek és presbyterek tömeges jelenlétében megható és maradandó emlékü ünnepséggel avattuk fel a megujitott templomot.

Végül fájó kötelességet kell teljesitenem midőn részvéttel jelentem, hogy **Szücs József** feketegyarmati lelkésztársunk f. év október 3-án pár heti sulyos szenvedés után meghalt. Elhunyt lelkésztársunk született 1851 március 19-én Debrecenben. Rendes lelkész lett Körözsnagyharsányban 1881 ápril 24-én, majd 1887 ápril 24-én Feketegyarmaton, hol azóta állandóan szolgált. Egyszerü, de hüséges szolga volt az Ur szőllőjében, hol 49 éven át hiven végezte a reá bizott munkát. Legyen pihenése csöndes az anyaföldben, jutalma örök a mennyei hajlékban.

Kiváló tiszteletem kifejezésével vagyok

Tinca—Tenke 1927 október 3.

Kassay Béla
esperes.

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését a törvényszerü egyházlátogatásról általában tudomásul veszi s jóváhagyásával ellátja. Az intézkedést igénylő ügyekben a következőket állapitja meg:

Helyeslléssel veszi tudomásul, hogy az egyházlátogató küldöttségek nemcsak az iskolákat és egyházi ügyvitelt vizsgálták meg, hanem a presbiteriumokkal való közvetlen érintkezés során az egyházi élet minden mozzanatára kiterjesztették figyelmüket s buzditásaikkal azt a magas célt szolgálták, hogy a presbitériumok ne csak gazdasági szervei, hanem a lelkészi gyülekezetépitő munkát támogató hatékony, példaadó erkölcsi testületei legyenek a gyülekezeteknek. Az Egyh. Törv. I. t. c. 121 §-ában előirt presbiteri kötelességek buzgó teljesitésére e. m. közgyülésünk is nyomatékosan eikötelezi a presbitériumokat, hangoztatván, hogy a gyülekezetek megujitása csak a presbitériumok megujulása utján képzelhető.

Örömmel veszi tudomásul, hogy a hivatalos ügyvezetés minden egyházközségben kifogástalan, az iskolák általában megelégedésre töltik be missziójukat s az egyházi épületek karbantartására a presbitériumok legtöbb helyen gondot forditanak.

A kitünő tanitók és hitoktatók iránt elismerését fejezi ki egyházmegyénk közgyülése.

Erdélyi Gyula köröstárkányi tanitót és Sipos Ida b. ujlaki tanitónőt azonban a gyenge tanitási eredmény miatt meginti s az oktatásban fokozott buzgalomra kötelezi.

Kálnoky István árpádi tanitót, miután a vallás ének vizsgát sikerrel letette, állásában megerősiti.

A borossebesi presbiteriumot elkötelezi, hogy a szünetelő iskola megnyithatása s a tanitói állás mielőbbi betölthetése érdekében a tanfelügyelőséggel való közvetlen tárgyalások során minden lehetőt kövessen el. Ha az iskola nem lenne megnyitható, a kántori tisztségre a presbitérium válasszon alkalmas egyént.

Örömmel értesül, hogy a mezőbajji, magyarremetei és várasfenesi egyházak a hivek tetemes áldozatával szépen megujitották templomaikat. Szálljon gazdag áldás az áldozatos gyülekezetekre. A megujult templomokban ujuljanak meg a lelkek, hogy a templom és élet szépsége együtt hirdessék az Isten országának terjedését.

A vadászi presbitériumot a templom gyors és alapos renoválására és átfedésére, a mezőbajjit egyik tanitói lakás ujjáépitésére, a nagyzeréndit általában az egyházi épületek javitására, a belényessonkolyosit a lelkészlak kibővitésére és renoválására ismételten nyomatékosan elkötelezi.

A gyantai presbitériumot felhivja, hogy az egyházi munka zavartalan folytathatása érdekében mielőbb épittessen gyülekezeti termet.

Az anti iskolasérelem reparálása érdekében ujabb felterjesztést küld az egyh. ker. közgyüléshez, azonban a presbitériumot is felhivja, hogy az engedélyezett tárgyakra a magyar tannyelv bevezetését az Áll. El. Okt. Törvény 7-ik §-ára hivatkozással az illetékes központi tanfelügyelőségnél közvetlenül is kérelmezze, csatolván kéréséhez a tanulók nemzeti hovatartozását feltüntető hiteles katalógust.

Aradgájban a második lelkészi állás szervezését, továbbá Aradon egy állandó vallástanitó lelkészi és egy állandó vallástanitó lévita, vagy tanitói állás létesitését egyh. m. közgyülésünk is feltétlen szükségesnek s elodázhatatlannak itéli. Felhivja a presbiteriumot, hogy ez állások szervezéséhez szükséges javadalom biztositására s a remélhető állami föld és pénzbeli hozzájárulások kieszközlésére sürgősen tegye meg a kezdeményező lépéseket s munkájáról s annak elért, vagy várható eredményeiről a tavaszi egyh. m. közgyülésig esperesnek küldjön tájékoztató jelentést.

Megnyugvással veszi tudomásul, hogy a szentleányfalvai és a várasfenesi egyházban szünőben van a hivek és belhivatalnokok, illetve a belhivatalnokok egymás közötti viszálya. Egyh. m. közgyülésünk reméli és elvárja, hogy a kölcsönös belátás és kereresztyén engedékenység utján maradandó békességhez jutnak a felek s ujabb viszályok nem okoznak szomoruságot közgyülésünknek s erkölcsi kárt a gyülekezeteknek.

A szintei leányegyházat az állandó előkönyörgői állás létesitése céljából egyh. m. közgyülésünk is segélyezendőnek tartja s az egyh. ker. közgyülésnek sürgős missziói segélyre ajánlja.

Szomoruósággal veszi tudomásul a magyarcsékei egyház bomlásáról szólló esperesi jelentést. Ismételten felhivja a belényesi lelkészi kör figyelmét a szomoru helyzetre s az

claggott, beteg lelkésztestvér szives támogatására. Ugyancsak a belényesi kör lelkészeire vár a köröstárkányi lelkész segitése a baptizmus elleni nehéz küzdelmében.

Az erdőhegyi presbiteriumot felhivja, támogassa lelkészt az ifjuság egyháziasabbá nevelésében. Állandóan intse, figyelmeztesse a fiatalságot a templomgyakorlásra s az urasztala látogatására s hogy intése foganatos lehessen, mindenekelőtt adjon követendő jó példát.

A tanitói fizetéseket még mindig nem rendezett, mulasztásban lévő egyházak presbitériumait az 59—1926 sz. egyh. ker. határozat azonnali végrehajtására nyomatékosan felelősség mellett elkötelezi.

Az agrárreform utján nyert földjeitől jogtalanul megfosztott borosjenői egyház lelkészi állásának betöltése javadalom hijján lehetetlenné válván, — egyh. m. közgyülésünk, mig az egyházközség földjeinek zavartalan birtokába visszajut, s a lelkészi állás betölthetővé válik, — a borosjenői egyház állandó felügyelő lelkészévé az erdőhegyi lelkészt nevezi ki azzal, hogy Erdőhegy, mint káplántartó helyül jegyzett nagy missziói központ részére segéd lelkészt kér, kinek főteendője — felügyelő lelkész irányitása mellett — a borosjenői egyház paróchiális teendőinek ellátása lesz, kinek javadalmához, illetve tartásához a nyerendő államsegélyen kivül a borosjenői egyházközség is hozzájárul a szükséglet által irányzott megállapodás szerint.

Esperesi jelentés kapcsán örömmel értesül egyh. m. közgyülése szeretett tb. esperesének Böszörményi Lajosnak f. év május hó 1-én megért kedves családi ünnepségéről. Köszönettel adózik fungens esperesünknek, hogy e családi ünnepélyen megjelenvén, az aranymennyegzőt ülő boldog párt egyházmegyénk nevében köszöntötte s mindnyájunk őszinte tiszteletéről és szeretetéről biztositotta. Jól eső, kedves kötelességünk azonban ez alkalommal közvetlenül is kifejezést adni afeletti boldog örömünknek, hogy Őt az isteni kegyelem e kivételes adományaként nyert ritka családi ünnep után is teljes testi és lelki épségben, áldott jó kedélylyel magunk között láthatjuk, tisztelhetjük és szerethetjük. Mindnyájunk szivének közös, meleg óhaja, hogy Őt és kedves élettársát a jó Atya tovább is, még soká éltesse, áldja és kivételesen szeresse családjának, egyházközségének, egyházmegyénknek, minden tisztelőinek őszinte, igaz örömére.

Kapcsolatosan köszönettel adózik közgyülésünk esperesnek, hogy egyházmegyénk képviseletében a Szatmáron tartott első belmissziói konferencián s harangszentelési ünnepségen, a bihari egyházmegye esperesiktató közgyülésén s végül a várasfenesi egyház templomszentelő ünnepségén megjelent s végzett funkcióival az Isten dicsőségét egyh. megyénk határán belül és tul egyaránt áldásosan szolgálta.

Végül meghatottan vesz tudomást közgyülésünk egyházmegyénk egyik legrégibb szolgájának

néhai SZŰCS JÓZSEF

előbb körösnagyharsányi, majd 40 év óta feketegyarmati lelkésznek f. év okt. 3-án bekövetkezett haláláról. A szelid lelkü, mindvégig áldottkedélyü, öreg, hü szolgától szeretettel bucsuzik s nevét és emlékét hálás kegyelettel örökiti meg jegyzőkönyvének lapjain.

46. szám. Olvastatott esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk 1927 ápril 21.-én tartott közgyülése óta a következő fontosabb ügyeket intéztem el; melyeknek részint helybenhagyását, részint megerősitését kérem.

1. Május 5.-én tudomásul vettem az ágyai presbyteriumnak 19, 20, 21--1927 sz. határozatait, melyekkel *Erdei Sándor* ágyai tanitó lemondását elfogadta, őt kielégitette s 1927 május—junius havára *Szabó Dánie* ágyai tanitóval és *Fogarassy Bálint* lelkésszel helyettesitette. Felhivtam a presbytériumot, hogy a megüresedett állást idejében töltse be.

2. Május 28.-án a szintei presbyterium 20—1927 sz. határozata alapján *Soós Jánosné* szül. *Koós Erzsébet* nyári menedékház vezetésére képesitett óvónőt felhatalmaztam, hogy a szintei kántortanitóságot elfogadhassa s mint ilyen a szintei ref. növendékeket, kik az állami iskolába járnak, vallásra, énekre, magyar irás-olvasásra, fogalmazásra s a jelentkező, esetleg más vallásu gyermekeket is kézi munkára tanithassa és a felnőtteknek vallásos felolvasásokat tarthasson.

3. Junius 20.-án püspök ur kirendelése alapján *Veress Kálmán* segédlelkészt felhatalmaztam, hogy a tenkei egyházban lelkészi szolgálatokat végezhessen.

4. Junius 28.-án a mezőbajji presbyterium által elfogadott tervrajz s.4 rendbeli szerződés alapján helybenhagytam a mezőbajji templom renoválására vonatkozó tervezetet és a kőmivessel 41,455 L az áccsal 29,885 L. a bádogossal előbb 7050, majd ujabb 11,050 L összesen 89,440 L. munkadijat kitevő szerződéseket.

5. Julius 25.-én püspök ur kirendelése alapján *Ajtay Gábor* segédlelkészt felhatalmaztam, hogy a cserméi egyházban *Bodnár Lajos* lelkész mellett lelkészi szolgálatokat végezhessen.

6. Megerősitettem a körösjánosfalvai fiókegyház presbyteriuma és Coste Ile Juon belényesi lakos, munkavállaló között 1927 julius 20.-án kötött szerződést, mely szerint vállalkozó a k jánosfalva. templomot és annak kőkeritését 19,000 Leiért kijavitja és kétszer kimeszeli.

7. Szept. 20.-án az anti presbyterium választása és beterjesztett okmányai alapján *Novák Gyula* okleveles tanitót az anti kántortanitóságban ideiglenesen megerősitettem.

8. Szept. 20-án az ágyai presbyterium választása és beterjesztett okmányai alapján *Nagy Péter* okleveles tanitót az ágyai kántortanitóságban ideiglenesen megerősitettem.

9. Szept. 28.-án a pankotai presbyterinm választása és beterjesztett okmányai alapján *Karikó Jenő* részben okleveles tanitót a pankotai kántortanitóságban ideiglenesen megerősitettem ; de elkötéleztem, hogy mivel kántorképesitő vizsgálata nem sikerült, 1927 decemberében egyházi énekből és orgona játszásból javitóvizsgálatra álljon elő s ugy tanitói, mint kántori oklevelét az esperesi hivatalban bemutassa és az azt követő egyházmegyei közgyülésen eskütételre jelenjék meg.

10. Október 4.-én az erdőgyaraki presbyterium határozata és beterjesztett okmányai alapján engedélyeztem, hogy *Kiss Erzsébet* okleveles tanitónőt a presbyterium a Csősz Lajos katonai szolgálata idejére ideiglenes tanitó gyanánt alkalmazza.

11. Október 17.-én a belényesujlaki presbyterium választása és beterjesztett okmányai alapján *Masztiss János* okleveles tanitót a belényesujlaki kántortanitóságban ideiglenesen megerősitettem.

Kiváló tiszteletem kifejezésével vagyok

Tinca—Tenke 1927 október 7.

Kassay Béla
esperes-

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését az elnökileg elintézett ügyekről általában tudomásul veszi s az abban foglalt intézkedéseket mivel egyházi törvényeinkkel megegyeznek s a fentforgó körülmények azokat megokolják, egyenként is jóváhagyja és megerősiti.

ad. 1. 2. 7. 8. 9. 10. 11. Jóváhagyja az ágyai, szintei, anti, pankotai, erdőgyaraki, és belényesujlaki tanitóválasztásokra illetve helyettesitésekre tett intézkedéseit.

ad. 3. 5. A tenkei és cserméi segédlelkészek szolgálati felhatalmazására vonatkozó intézkedéseit.

ad. 4. 6. Megerősiti a mezőbajji és körösjánosfalvai presbytériumok épitkezési szerződéseit, jóváhagyja intézkedéseit.

47. szám. Esperes beterjeszti számadását a továbbitott pénzekről 1927 ápr. 21-től.

Egyházmegyénk közgyülése a szabályszerüen felszerelt s okmányolt számadást egyhangulag elfogadja, s esperes részére a szokásos felmentést megadja.

48. szám. Dr. Bernáth Lajos egyh. m. ügyész eskütételre jelentkezik s a hivatalos esküt leteszi.

Egyházmegyei közgyülésünk Dr. Bernáth Lajost ügyészi tisztségében megerősiti s működésére az Isten áldó kegyelmét kéri.

49. szám. Koós János és Kálnoky István árpádi tanitók eskütételre jelentkeznek s a hivatalos esküt leteszik.

Egyházmegyei közgyülésünk nevezett tanitókat állásukban végleg megerősiti s működésükre Isten áldását kéri azzal, hogy mai naptól az Egyházmegyei Tanitó és Segélyegyesületnek kötelezett tagjai. Az eskü letételéről az esperesi hivataltól bizonyitványt kapnak.

50. szám Szántai Lajos egyh. m. világi tanácsbiró, hivatkozván az aradi egyházközségben viselt gondnoki és presbiteri tisztéről való lemondására, egyházmegyei világi tanácsbirói tisztéről való lemondását is bejelenti s annak elfogadását kéri.

Egyházmegyei közgyülésünk abban a gondolatban, hogy Szántay Lajos e. m. világi tanácsbirót cak komoly ok késztette az egyházi tisztségeiről való visszavonulásra, lemondását sajnálattal elfogadja, eddigi érdemes müködéséért köszönetet mond s a megüresedett világi tanácsbirói tisztségre december 1-ig a szavazást elrendeli. A szükséges intézke-

dések megtételével esperest megbizza s a szavazatbontó bizottságot esperes elnöklete alatt a Szalontán lakó e. m. tisztviselőkből megalakitja.

51. szám. Olvastatott a számvevőszék alábbi jelentése : *a.* Számvevőszékünk jelenti, hogy a borosjenői egyház 1926 évi számadása későn érkezett meg, igy annak megvizsgálása és jóváhagyásra ajánlása csak a jövő évi tavaszi közgyülésen eszközölhető.

E. m. közgyülésünk számvevőszék javaslatára hozzájárul ahoz, hogy a borosjenői egyház 1926 évi számadásai megvizsgálás után jóváhagyás végett az 1928 évi tavaszi e. m. közgyülés elé terjesztessenek.

b. Számvevőszék javaslatára

E. m. közgyülésünk a számvevőszéket két ujabb taggal egésziti ki s uj számvevőkül Szűcs Antal mezőbajji és Nánássy Dániel szentleányfalvai lelkészeket választja meg.

52 szám. Számvevőszék előterjeszti a nagyszalontai ref. e. m. internátusának 1926—7 isk. évi jelentését, továbbá jóváhagyásra alánlja az 1926—7 évi megvizsgált pénztári számadást és az 1927—928 évi költség előirányzatot.

E. m. közgyülésünk a nagyszalontai e. m. internátusának 1926—7 évi jelentését tudomásul veszi ; az 1926—7-ik évi megvizsgált pénztári számadást és az 1927—28 isk. évi költség előirányzatot jóváhagyja s pénztárosnak a szokott fenttartások mellett az 1926—7 évről a felmentvényt megadja. Utasitja továbbá e. m. közgyülésünk a nagyszalontai ref. egyházat, hogy az internátusnak nála levő tőkéi után járó kamatokat az internátus pénztárához haladéktalanul fizesse be.

53. szám. Bokor Sándor belmissiói előadó felolvassa a belmissiói bizottságnak általa készitett munka-program tervezetét.

Egyházmegyénk közgyülése az ügy rendkivüli fontosságára tekintettel a tervezetet a lelkészi körök s a lelkészek egyetemes értekezletének foruma elé utalja s alapos megvitatása alá bocsátja.

54. szám. Dr. Hadházy Kálmán vil. főjegyző főtiszteletü Püspök Urnak 116—1927 számu leirata kapcsán ismerteti a nagyszalontai és érmelléki egyházmegyék, valamint a nagyváradi egyházközség, mint fentartó testületek elnökségeiből alakult értekezletnek a nagyváradi ref. Leánynevelő intézet jogi helyzetének tisztázása és megoldása tárgyában kelt véleményes javaslatát és egyház-

kerületünknek 1927 junius 30-án Nagyváradon tartott közgyülésében kelt 52 számu határozatát.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangu határozattal tudomásul veszi az egyházkerületi határozatot, mely szerint :

Kimondatott, hogy a nagyváradi Leánynevelő-intézetnek ingatlan vagyonát és ingó fölszereléseit a nagyváradi református egyházközség kizárólagos tulajdonába és használatába bocsátja át, de olyan feltétel mellett, hogy

a. a Nagyváradi Hitelbanknál fennálló cca. 600000 lei-es tartozását haladéktalanul rendezze s ezen adósságtól a 3 egyházmegye fenntartótestületét mentesitse ;

b. a kérdéses ingatlant csakis református egyetemes egyházi s különösen kulturális célokra használhatja, amely kikötés csak annyiban hágható át, hogy az épület egyrésze más célokra is bérbeadható, amennyiben az átvállalt adósság kamatainak törlesztése, vagy a fenntartott kulturális intézmények szükségleteinek fedezése ily jövedelmeztetést kivánatossá tesznek, de a bérbeadás csak olyan lehet, mely a kulturmunkát nem zavarja és akadályozza,

c. az előbbi pontban körülirt használat megszünése esetében, t. i. amennyiben a nagyváradi egyházközség az a. és b. alatti kikötéseket nem tudná teljesiteni és az intézetet kulturális céljának megtartani, ugy a nagyváradi református Leánynevelő-intézet ingatlan vagyona és ingó fölszerelése a királyhágómelléki református egyházkerület kizárólagos tulajdonába és használatába megy át és ez esetben a kerület visszatériti a nagyváradi református egyházközségnek azokat az összegeket, amelyeket a nagyváradi egyház forditott az adósság rendezésére.

A nagyváradi református egyházközség fölhivatik, hogy az adósság rendezése tekintetében haladéktalanul tegye meg a szükséges lépéseket.

Elhatároztatott továbbá, hogy a nagyváradi ref. egyházközség tulajdonjogának telekkönyvi kitünetése céljából a szükséges eljárást megindithassa.

55. szám. Dr. Hadházy Kálmán vil. főjegyző előterjeszti a nagyszalontai ref. egyház vagyonának megosztása tárgyában kelt s 1927 junius hó 30-án hozott egyházkerületi határozatot, mely szerint egyházmegyénk utasitva lett, hogy a megosztás tárgyában kötött egyezséget eredetiben terjesszük fel s hozzunk ujabb határozatot.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangu határozattal teljes egészében megujitja e tárgyban 1926 Julius 6-án Nagyszalontán tartott közgyülésében 34 szám alatt hozott határozatát s azt az összes iratok kapcsán egyházkerületi jóváhagyás végett felterjeszteni rendeli.

Egyuttal egyházmegyénk közgyülése jóváhagyja a román és magyar nagyszalontai ref. egyházak, mint haszonbérbeadók másrészről Balogh Imre és társai magyar nagyszalontai lakosok, mint haszonbérlők között a zsadányi 2 számu betétben felvett 178 kat. hold és 870 □ öl területü „Kisorosi" pusztára kötött haszonbérleti szerződést, mely szerint egymásután következő 6 évre évi 394 q. 48 kgr. 78 kg. fajsulyu tiszavidéki buza legmagasabb budapesti tőzsdei ára, illetve haszonbérbeadók kivánságára természetbeni szolgáltatás mellett, az összes közterhek, tatarozás, tüzbiztositás stb. kötelezettségének viselése mellett haszonbérbe adatott, illetve haszonbérbe vétetett.

A haszonbérlet kezdődött 1927 október 1-én, tart bezárólag 1933 szeptember 30-ig.

A haszonbérleti szerződés másolatban szintén felterjesztetni rendeltetik.

56. szám. Dr. Hadházy Kálmán vil. főjegyző előterjeszti, hogy a köröstárkányi ref. egyház a volt urbéres testülettől 500.000 leit kapott ajándékba, volt továbbá az egyháznak 50.000 lei körüli pénztári maradványa és 20.000 lei körüli kamatjövedelme. A presbyterium elhatározta, hogy 560.000 lei költséggel uj paplakot épitnek házilag szabályszerü tervek és költségvetés nélkül, a szükséges iga erőt dijtalanul a hivek igérték rendelkezésre bocsátani.

A presbiterium hozott határozata után az épitkezést nyomban megkezdette, s az esperes ur véletlenül értesült az épitkezésről s felhivja presbiteriumot az összes iratoknak felterjesztése mellett az épitkezés jóváhagyás alá bocsátása iránt.

A presbiterium az esperesi felhivásra beterjeszti a Szabó Kálmán belényesi püspökségi mérnök által készitett rajzot és jelentést s az esperes ur az épitkezést tekintettel annak sürgősségére saját hatáskörében jóváhagyja s további jóváhagyás végett a főtiszteletü Püspök Urhoz felterjeszti.

A főtiszteletü Püspök Ur 2799—1927 I. számu leiratával a jóváhagyást megadja s presbiteriumot szabályszerü eljárásra utasitja.

A presbitérium a püspöki leirat után felterjeszti a Gyulai Péter kőmüvesmesterrel és Tamás János asztalos mesterrel kötött vállalkozói szerződéseket s jelenti, hogy az épület készen áll.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangu határozattal nagy örömmel vesz tudomást a köröstárkányi hivek ritkaságszámba menő áldozatkészségéről s ezt a példaadást örömmel örökiti meg egyházmegyénk jegyzőkönyvében.

Az egyházi törvények I. cikkének 15 §. f. pontja alapján a bejelentett épitkezést utólagosan jóváhagyja s további jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyüléshez felterjeszteni rendeli. Kiköti azonban, hogy a vállalkozókkal szemben az egyház szabályszerü átvételt ejtsen meg, hol a már eljárt Szabó Kálmán püspökségi mérnök, vagy más épitész szakértőt alkalmazzon s az átvétel megtörténtét az esperes urnál jelentse be.

Egyházmegyénk közgyülése figyelmezteti a köröstárkányi presbitériumot eljárásának törvénytelen voltára s e figyelmeztetést intézi a többi egyházakhoz is, hogy hasonló esetben a törvényszerü eljárást el ne mellőzzék.

57. szám. Dr. Hadházy Kálmán vil. főjegyző előterjeszti, hogy az anti presbiterium 1927 augusztus 28-án 66 szám alatt hozott határozatával 240,920 lei költséggel tanitói lak épitését határozta el s a költségek fedezését pótkivetéssel eszközli. Felterjesztette az egyház az Orbán Károly tenkei épitési vállalkozó által készitett tervet és költségvetést s jelenti, hogy az épitkezést 1928 tavaszán kezdi meg.

Egyházmegyénk közgyülése a bemutatott tervet és költségvetést elfogadja s hasonló elbirálás végett az összes iratokat egyházkerületi közgyülésünkhöz felterjeszteni rendeli.

58. szám. A belényesujlaki ref. egyház beterjeszti jóváhagyás végett a lelkészválasztásra vonatkozó iratokat.

Egyházmegyénk közgyülése a belényesujlaki lelkészválasztást, mivel az egyházi törvényeknek megfelelően szabályszerüen lett megtartva, jóváhagyja, és Nagy Zoltán ref. lelkészt a belényesujlaki lelkészi állásban megerősiti.

59. szám. A gyoroki ref. egyház beterjeszti jóváhagyás végett a lelkészválasztásra vonatkozó iratokat.

Egyházmegyénk közgyülése a gyoroki lelkészválasztást, mivel az egyházi törvényeknek megfelelően, szabályszerüen

lett megtartva, jóváhagyja, és Wesmás Károly ref. lelkészt a gyoroki ref. lelkészi állásban megerősiti.

60. szám. A magyarremetei lelkész bejelenti, hogy a templomjavitási munkálatok alkalmával a magyarremetei templom falain Árpád korabeli falfestményeket találtak A belényesi polgármesternek, ki a történelmi társulat tagja, tudomására jutott ez a dolog, a helyszinen megjelent, s a további munkálatokat, hivatkozva a müemlékekre vonatkozó országos törvényekre, felfüggesztette addig, mig a történelmi régészeti társulat kiküldöttje a festményeket müemléki szempontból felül nem vizsgálja. A f. év Junius hó 21.-én Dr. Coriolan Petran kiséretével megjelent, mint a történelmi társulat kiküldöttje, s a festményeket megvizsgálva kijelentette, hogy azok müemlékek, és 1905 óta a müemlékek közé van sorozva a magyarremetei templom. Nevezett kiküldött a további munkálatokat betiltotta mindaddig, mig a régiségeket egy ujabb bizottság meg nem vizsgálja, s a további eljárásról nem intézkedik. Azonban a jelzett bizottság mind a mai napig nem érkezett meg és nem is intézkedett. Tekintettel arra, hogy a templomjavitási munkálatok félbe maradtak, további intézkedéseket kér.

Egyházmegyénk közgyülése a magyarremetei egyház lelkészének jelentését egyhangulag tudomásul veszi. Tekintettel azonban arra, hoyy a munkálatok felfüggesztése következtében a templomjavitás még ma sincs befejezve, s félő, hogy az intézkedés késedelme miatt sokáig, sőt beláthatatlan ideig elhuzódhatik a templomrenoválás, egyházmegyénk közgyülése felir az egyházkerülethez és kéri a kerületet, hogy illetékes helyen e tárgyban a mielőbbi döntést eszközölje ki.

61. szám. A gyoroki felügyelő lelkész beterjeszti a gyoroki lelkészi állás dijlevelét, megerősités végett.

Egyházmegyénk közgyülése a beterjesztett lelkészi dijlevelet, — melyet a gyoroki presbitérium 1927 okt. 2-án névszerinti szavazás mellett szabályszerüen hozott 4—1927 sz. határozatával elfogadott — egyhangulag megerősiti, s további megerősités végett az egyházkerülethez felküldeni elrendeli.

62. szám. A gyoroki presbitérium f. év okt. hó 2-án 2 sz. alatt szavazattöbbséggel azt a határozatot hozta, hogy az egyházközség eltávozás folytán megüresedett kántortanitói állását az egyház iskola tenttartó jogához való ragaszkodásának kifejezése mellett egyelőre betöltetlenül hagyja. Határozatának indokolásául hivatkozik presbitérium a hivek nagyrészének végtelen szegénységére, teherbiró

képességének kimerült voltára, az iskolai államsegély reményének végleges tovatünésére s arra való tényre, hogy az iskola fenttartásához szükséges nagyobb és állandó segélyt (mintegy évi 30—40.000 Leit) egyik egyházi felsőbbségtől sem tudja megkapni. Kéri közgyülésünket, hagyja jóvá e kénytelenségből hozott, tájdalmas határozatát.

Egyházmegyénk közgyülése szomoruasággal értesül a gyoroki felekezeti iskola válságáról. Bár a felhozott indokok a presbitérium határozatát eléggé magyarázzák, felelősségének tudatában mégsem hagyhatja jóvá a hozott határozatot. Tudatában van annak, hogy jóváhagyása, bármennyire hangoztatva van is a határozatban az egyház iskolatartó jogához való ragaszkodás, a gyoroki felekezeti iskola halálát jelentené. Azzal adja vissza a határozatot, hogy a presbitérium a felelősség sulyának teljes átérzésével ismételten foglalkozzék e nagyhorderejü kérdéssel, lelkesitse s hivja fel a gyülekezetet ujabb erőkifejtésre s ha kellő anyagi erő hijján az állást véglegesen nem is tölthetné be, kisebbigényü helyettes alkalmazásával, vagy a lelkész időleges kisegitésével keressen olyan expedienst, mely egyfelől a tanittató szülők igényét kielégiti, másfelől az iskola fentmaradhatását biztositja.

63. szám. Olvastattak az egyetemes lelkészi értekezlet következő javaslatai:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk lelkészi értekezlete 1927. év október hó 19-én Nagyszalontán tartott üléséből kifolyólag a következő javaslatokat terjeszti egyházmegyénk közgyülése elé:

a.) Mivel Szatmári István magyarremetei lelkész indokolatlanul távol maradt értekezletünkről, azt javasolja értekezletünk, hogy reá a megszabott rendbirságot rója ki közgyülésünk.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezlet javaslatára 62—1926 számu egyházmegyei végzésünk értelmében az értekezletről indokolatlanul távol maradó Szatmári István magyarremetei lelkészre a 200 lei rendbirságot kiszabja és megbizza az esperesi hivatalt, hogy azt hajtsa be.

b.) Felkérni óhajtja lelkészi értekezletünk egyházmegyénk közgyülése utján az egyházkerületet arra, hogy a lelkészi és kántori stóladijak megváltását magasabb elvi szempontból, tegye általáno-

san kötelezővé. Ezzel kapcsolatban azt is rendelje el, hogy temetéseken a lelkészi szolgálat egyetemlegesen kötelező legyen, hogy igy az igehirdetésre a kiváltképen jó alkalom felhasználtassék.

Egyházmegyénk közgyülése ezt a sulyos horderejü inditványt egyhangulag elfogadja. Ilyen értelemben ir fel az egyházkerületre. Felkéri az egyházkerületet, hogy rendelje el a lelkészi és a kántori stóladijaknak általánosan kötelező megváltatását. Addig pedig, amig ez kivihető lesz, tegye egyetemlegesen kötelezővé temetések alkalmával a lelkészi szolgálatokat. S ezt az utóbbit iktassa be a revideálandó törvények közzé anyaszentegyházunk sarkalatos alapelve gyanánt.

c.) Egyházmegyénk lelkészi értekezlete azzal a javaslattal fordul egyházmegyénk közgyüléséhez, kérje fel az egyházkerületet, ne adjon se esperesi, se püspöki hivatalnak olyan meghatalmazást, hogy egyházi köztartozásokat a lelkészi államisegélyekből vonathassanak le. Általában véve ne tegyék az egyházak köztartozásaiért a lelkészeket anyagilag felelősökké, mivel ez, törvényellenes, lealázó és a belmissziói aktivitást nagyban gátoló eljárás.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezlet inditványát elfogadja, mert azt fontos elvi jelentőségü dolognak tartja. Elhatározza azért, hogy felkéri az egyházkerületet, ne adjon felhatalmazást se az esperesi, se a püspöki hivataloknak olyan összegeknek a lelkészi kongruákból leendő levonására, amiket nem maguk a lelkészek ajánlottak fel önkéntesen. Semmiféle egyházi köztartozásért ne tegyék a lelkészt anyagilag felelőssé, mert ez törvényellenes, a lelkészre lealázó és a lelkészek pásztori aktivitását nagyban hátráltató eljárás. Minden anyagi ügye az egyháznak a gondnokot illeti, ahoz cimezendő tehát minden ilyennemü felszóllitás és sürgetés.

d.) Tekintettel arra, hogy az esperesileg már jóváhagyott egyházközségi költségelőirányzatot kinosan zavarja meg minden évközben felsőbb egyházhatósági rendeletre beállittatott uj adóteher, azt a javaslatot terjeszti ennélfogva értekezletünk egyházmegyénk közgyülése elé, kérje fel az egyházkerületet arra, hogy évközben uj adóterheket ne állittasson be az egyházközségek már jóvá hagyott költségvetéseibe, hanem minden ujfajta adóteher csak az elrendelés évét követő uj évtől kezdve legyen esedékes.

Közgyülésünk a javaslatot elfogadja; ennélfogva felir az egyházkerületre, rendelje el, hogy minden az egyházakat terhelő uj adónem csak az elrendelés évét követő esztendő költségvetésébe vétessék fel kötelezőleg.

e.) Az egyházközségek ingatlanaira kirótt szerfölött magas illetékegyenértékekre nézve azt javasolja értekezletünk egyházmegyénk közgyülésének, hogy következő sürgős intézkedések megtételere kérje fel az egyházkerületet:

d.) mindennemü félreértés kikerülése végett rendeletileg mondja ki az egyházkerület, hogy minden illetékegyenérték fizetése a tulajdonos egyházat illeti;

b.) az agrár reform utján nyert földekre kirótt illetékegyenérték leirása iránt keresse meg a pénzügyminisztériumot, mivel ezek a földek ugysem képezik az egyházak végérvényes tulajdonait;

r.) adófelebbezések alkalmával kérjen fel kerületünk vezetősége valamely pénzügyigazgatósági székhelyen lakó románul jól tudó, jogi képzettségü egyháztagot, hogy a tárgyalásokon, illő honorárium mellet legyenek segitségükre a fellebbező egyházaknak.

s.) mivel az aradmegyei egyházak különösen terhes illetékegyenértékkel sulytattak, tegyen meg egyházkerületünk minden lehetőt azok csökkentésére.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezlet javaslatait elfogadja és annak értelmében teszen felterjesztést az egyházkerületre.

f.) A konfirmációi kátékra vonatkozólag a következő véleményes javaslatot terjeszti fel értekezletünk egyházmegyénk közgyülése utján az egyházkerületre.

A sokféle jelenleg létező konfirmációk káték közül csak háromról emlékezik meg értekezletünk:

a.) a Soltész János-féléről, amely igen röviden, ugyszólva mogyoróhéjba összefoglalva tárgyalja református egyházunk legszükségesebb dogmatikai tudnivalóit. Ámde hiányzik belőle az erkölcstan, történelem, liturgia és szervezet ismertetése. Rendszere világos, könnyen áttekinthető. Nyelve magyar, tömör. Uj kézikönyv megirásánál okvetlenül felhasználandó.

b.) a Szappanos Károly-féle VI. osztályos vallástani kézikönyv végén van a konfirmáció rész. Egyik legbővebb konfirmációs könyvünk. A dogmatikán kivül van benne erkölcstan, sőt némi egyház történelem is. De nincsen benne liturgia és egyházszervezeti ismertetés. Sok biblia idézet is van benne. Ez nagy előnye. Csak az a

baj, hogy alkalmatlanul vannak a tananyagba beleszőve, miáltal a tárgyalás menete szakgatott lett, tanulásra nehézkessé. Hátránya, hogy rendszere nem elég világos és az, hogy nincsen káté alakban irva. Addig azonban, mig uj kézikönyv készül, ez a legalkalmasabb. De csak magyarázatos kibővitésekkel.

r.) A Sárközi Lajos-féle bibliai alapokon nyugvó, bibliai szövegezéssel irt rövid, olcsó konfirmációs káté, könnyed a stilusa, teljes a dogmatikája; egyháztörténelmet is ad. De ebben sincsen sem erkölcstani, sem liturgiai, sem egyházszervezeti ismertetés.

Az itt felsorolt konfirmációs káték közzül egyiket sem tartja értekezletünk teljesen célszerünek. Ennélfogva azt javasolja, hogy tüzzön ki az egyházkerület pályázatot egy uj konfirmációs káté megirására, amelyben foglaltassék benne röviden, tömören református egyházunk összes dogmatikai, erkölcstani, liturgiai, egyházszervezeti és egyháztörténelmi ismertetése. Addig pedig, mig az elkészül, a Szappanos Károly-félét ajánlja értekezletünk általánosan használhatónak, kellő kibővitésekkel.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészértekezlet véleményes javaslatát a konfirmációi kátékra vonatkozólag elfogadja és azt az egyházkerületre felterjeszteni rendeli.

g.) Olvastatott egyházmegyénk lelkészi értekezletének azon panaszos levele, hogy a főtiszteletü püspöki hivatal a lelkészi, államsegélyekből 1·5%-os levonásokat eszközöl kezelési költség cimen. Ez évente 138,000 leura rug az egész egyházkerületből. Felkéri egyházmegyénk közgyülését, hogy ezeket a levonásokat szüntesse be, mert azok érzékeny károkat okoznak a lelkészeknek.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezlet ama kérelmét, hogy a lelkészek kongruájából kezelési költség cimen a főtiszteletü püspöki hivatal által eszközölt 1·5%-os levonásokat az egyházkerület szüntesse be, pártolólag terjeszti az egyházkerületre.

h.) A lelkészi értekezlet beterjeszti egyházmegyénk közgyülése elé elfogadás végett az általa készitett és elfogadott „Beruházási szabályrendelet“ cimü megváltási tervezetét Bottyán Pál erdőhegyi lelkésznek, amely arra nézve ad utasitásokat, hogy lelkészváltozások esetén mit, minő áron köteles utód az elődtől megváltani. A tervezetnek egyházmegyénk lelkészi értekezlete által elfogadott szövegezése a következő:

Beruházási szabályrendelet

Az egyházi hivatalnokok számára szükséges épitkezéseket és azoknak javitását a beltelkeken mindenütt a tulajdonos egyház tartozik teljesiteni, ugyanazért az épületen a belhivatalnokok által végzett épitkezéseket, átalakitásokat, beruházásokat az utód nem tartozik megtériteni az elődnek.

A beruházások értékének megtérítése csak a következőkre kötelező :

1., 4-6 éves közötti, életképes, egészséges alma, körte, nemes szilva, kajszinbarack, cseresznye, meggyoltvány megváltandó darabonként 5 kg. buzáért. (Régi 80 fillér, egy kiló buza 16 fillér.)

2., 6—10 éves oltványok 12 kg. buzáért (Régi 2 korona)

3., 10—15 évesek 25 kg. buzáért (Régi 4 korona)

4., 15—20 évesek 37 kg. buzáért (Régi 6 korona)

5., 20 éven felüli nemes fák megváltás tárgyát nem képezik. Ezeket elöd sértetlenül adja át utódjának.

6., Nem oltott, de jó gyümölcsöt termő alma, szilva, dió, meggy, cseresznye, mogyorófák, ha azok már termésben vannak, elsőrendü kemény hasáb tüzifa értékben, sértetlenül élő állapotban adandók át megegyezés, esetleg birósági értékelés alapján. Ezeknek száma korlátlan lehet. A megváltás tárgyát képező nemes gyümölcsök száma nem lehet több 100-nál.

7., Pöszméte, ribizke, málna, őszibarack, diszfák, cserjék megváltás tárgyát nem képezik. Azokat elöd érintetlenül köteles átadni utódjának.

8., Belhivatalnoki telken levő gyümölcsfát belhivatalnok ki nem vágathat, csak abban az esetben ha teljesen elvénültek, használhatetlené váltak, vagy kiszáradtak. Ennek ellenőrzésére az esperesi vizitáció szolgál.

9., Tagos birtokon egyházi belhivatalnok által saját költségén ültetett akácos, ha az 20 évesnél nem idősebb, a telepitési költségen valutáris értékben megváltandó. Azonban az akácost távozó belhivatalnok levágathatja, tekintet nélkül a hajtások korára.

10., Lucernavetést mezei földön, legalább 500 □-öl területen s ha 4 évnél nem idősebb s elég sürü, telepitési árban tartozik utód megváltani.

11., Hazai szöllővesszővel telepitett szőllőért megváltást utód nem tartozik fizetni.

12., Direct termőkért u. m. delavar, izabella, oporto, nova stb. szőllőültetvényekért, ha azok már második évesek, de 8 évesnél

nem idősebbek, tőkénként 1—5 kg. buza (Régi 20 fillér) fizetendő, de csak 100 tőkéig. Azontul, ingyen megyen által az utód használatába.

13., Ripáriaalanyba oltott bor és csemege szőllőt, borvidéken 2000 tőkéig, nem borvidéken 500 tőkéig tartozik utód megváltani. De csak akkor, ha elöd igazol i tudja, hogy azok legalább 60 cm.-re megforgatott földbe vannak ültetve és tiz évesnél nem idősebbek.

14., Ha az ültetés egy éves elmult, darabonként 5 kg. buza (Régi 1 kor.), 2 évtől 5-ig darabonként 7 kg. buza (Régi 1·50 kor.), 5—10 évig darabonként 5 kg. buza (1 kor.) fizetendő.

15., A szőllőbe saját költségen épitett pajták, présházak, karók, lugasfák meltányos egyezség tárgyát képezik, de átvételök nem kötelező.

16., Ha a felek között a beruházásokra vonatkozólag megegyezés nem jönne létre, a becslést egy három tagu bizottság végzi. Ezek közül egyet elöd, egyet utód, egyet az esperes biz meg. Ezen bizottság, mint választott bíróság intézkedik és eljárásáról az espereshez jelentést teszen.

17., Ha a felek a választott biró itéletét kifogásolják, az itélet vételét követő 15 nap alatt az egyház megyei közig. bírósághoz fordulhatnak panasszal. Ez a fellebbezés ügyében a E. T. 300 §-a 7 és 8 pontja értelmében fellebbezés kizárásával dönt.

Egyházmegyénk közgyülése ezen „Beruházási szabályrendelet" cimü tervezetet elfogadja és egyházmegyénk területén a mai naptól kezdődőleg érvénybe lépteti. Ezért is ezen jegyzőkönyvben kinyomattatni elrendeli.

i) Dr. Hadházy Kálmán egyházmegyei világi főjegyző előadó előterjeszti főtiszteletü Püspök Ur felhivására az E. T. 1. cikkének revíziójára vonatkozó s a lelkészi értekezleten letárgyalt és elfogadott javaslatot :

Az általános határozatokban mindenütt, hol uralkodóról és alkotmányos szervekről van szó, a megfelelő és Románia alkotmányában gyökerező hatóságok és elnevezések használandók.

A 8 §-hoz hasonlóan kiemelendők lesznek egyházkerületünk, zsinatpresbiteriális elvei.

Ezek után szakaszonként a következő módositások volnának :

A 14 §. g. pontjába beszurandó : a belhivatalnokok díjlevélszerü fizetése, mely a kerületileg, vagy egyetemesen megállapitottnál kevesebb nem lehet.

A 15 §. b. d. f. pontokban körvonalozott jóváhagyások tekintettel arra, hogy egyházmegyei gyülések ritkán tartatnak s a mai

pénzügyi feltételek nem állandók, a kreálandó egyházmegyei tanács hatáskörébe utalandók.

A 15 §. b. pontjához toldás: 3 évnél hosszabb bérleti, haszonbérleti szerződések jóváhagyása.

A 18 §. Tekintettel arra, hogy alkotmányunk szerint a nagykoruság 21 évvel kezdődik, ezen korhatárt nekünk is el kell fogadni.

A 22—25 §§. melyek az egyházközségi közgyülésre vonatkoznak, ez intézmény megszüntetése folytán teljesen törlendők.

Természetesen törlendők az erre vonatkozó hivatkozások is.

A 31 §. beszurandó: A hivatalokat elfoglaló presbiterek kioktatásának szüksége.

32 §-ba beszurandó, hogy azon presbiter, aki 3 egymásután következő ülésről elmarad s ezt az elnökség felhivására 8 nap alatt nem igazolja.

33 § A választást a presbitérium elnöksége tüzi ki.

34 §. A szavazólapokkal történő szavazás kivánása tiz jelenlevő választó által irásban történjék.

47 §. 2-ik bekezdéséhez beszurandó: esetleg egy közeli egyház presbiteriumának kiküldésével.

50 §-hoz kreálandó az egyházmegyei tanács, mely az esperes és gondnok elnöklete alatt a tanácsbirákból és jegyzőkből áll. Érvényes határozathoz az elnökségen kivül négy tag jelenléte szükséges.

Hatáskörébe tartozik az elnökség által kijelölt közgyülési tárgyak előkészitése.

Lelkészminősitési javaslat készitése minden év november havában.

Határozathozatal a 15 §. b. d. f. pontokban megszabott azon ügyekben, mely idáig az egyházmegyei közgyülésnek volt fenntartva.

A megintési eljárásban határozat hozatal.

56 §. p. pontjában a presbitérium feloszlatása és uj választás elrendelése tárgyában hozandó határozat.

61. §. Egyházkerületi tanács kreálandó az egyházmegyei tanácshoz hasonló hatáskörrel.

Az egyházmegyei tanácsok javaslata alapján eszközli a lelkészek minősitését.

67 §. 8. pont az egyházkerületi tanács hatáskörébe utalandó.

73 §. a konvent üléseit felváltva tartja a kerületek székhelyein.

A presbiterválasztások 12 évre, az egyházi főgondnok és gondnok választások 3 évre, minden egyéb tisztviselő választása 10 évre történjék.

150. §. Egy vagy több egyházmegyei ügyész választandó.

153 §. Egyházmegyei tanácsbirókul teljes középiskolát, vagy annak megfelelő tanfolyamot végzett világi férfiak választhatók.

158. §. Ugyanezen megszoritás.

174. §. Egy vagy több egyházkerületi ügyész választandó.

175. §. Az egyházkerületi világi tanácsbirákra szintén középiskolai végzettség.

176. §. Ugyanezen megszoritás.

183. §. A püspökök őfelsége a király által erősittetnek meg és neki a hüségesküt letenni tartoznak.

186. §-hoz pótlás. Azon gondnokok és presbiterek, kik az egyházi belhivatalnokok dijlevélszerü fizetésének költségvetésbefoglalását és behajtását — mely fizetés az egyházkerület által, vagy egyetemesen megállapitott fizetésnél kevesebb azonban nem lehet — megakadályozzák, vagy azok megfizetése ellen izgatnak; személyesen és egyetemlegesen felelősek e fizetéseknek a fizetési határidőkben történő pontos megfizetéséért.

Egyházmegyei közgyülésünk e javaslatot a főtiszteletü és méltósagos egyházkerületi közgyüléshez felterjeszteni rendeli.

j. Ardai Aladár egyh. m. lelkészi főjegyző előadó a megtartott lelkészi értekezletnek a főtiszt. püpök Ur felhivasa folytán az Egyh. Törv. II. törvénycikkére vonatkozó módositási javaslatát a következőkben terjeszti elő:

Kiegészitendőnek javasolja az értekezlet az I. §. t. oly módon, hogyha a lelkészi állásra a felsorolt lelkészképesitésü egyének közül senki sem pályázik, az állás lévita képzésü egyénnel is betölthető legyen. Lévita azonban egyházkormányzást csak felügyelő lelkész irányitása és felelőssége mellett gyakorolhasson.

Módositandónak javasolja a 8 §-t, hogy megüresedett rendes lelkészi állások ne csak meghivás és pályázat, de kinevezés folytán is betölthetők legyenek. Kinevezés utján azonban csak akkor, ha az egyházközség választó jogáról esetenként önként lemond. A kinevezés joga a püspöké, aki azt az illetékes esperes véleményének meghallgatása után gyakorolja.

Módositandónak javasolja a 19 és 20-ik §-t oly módon, hogy a választásra jogosult pályázók a választó egyházközség meghivására

a választó egyházközségben egy szószéki funkció végzésére kellő ellenőrzés mellett megjelenhessenek.

Módositandónak javasolja a 38 § első bekezdését igy : Ha a megválasztott lelkész, mielőtt az elfogadott állomáson egy esztendőt szolgálatban töltött volna, más egyházközségbe távozik, vagy más állomást foglal el : köteles megválasztásának és odaszállitásának összes igazolt költségeit, kétség vagy vonakodás esetén az egyh. m. Közig. Bíróság által megállapitott összegben az elhagyott egyházközség pénztárának visszatéríteni. (A második kikezdés változatlanul marad.)

Módositandónak javasolja a 62 §-t, hogy káplánhiány esetén segédlelkészi állásra lévitaképzésü egyének is alkalmazhatók legyenek.

Mint vonatkozó részt módositandónak javasolja az I. t. cz. 136 §-t oly módon, hogy tekintettel a mindnehezebbé váló érettségi vizsgára, a theologiára VIII. gimnáziumi osztály végzettséggel is vétessenek fel a tanulók.

Egyházmegyei közgyülésünk az előterjesztett módositási javaslatokat egyhangulag magáévá teszi s azt a főtiszt. és mélt. egyházkerületi közgyüléshez felterjeszteni rendeli.

k.) Dr. Kapéry Béla egyházmegyei ügyész előadó a megtartott lelkészi értekezletnek a főtiszteletü Püspök Ur felhivása folytán az E. T. V. cikkére vonatkozó módositási javaslatát a következőkben terjeszti elő :

Módositandónak javasolja az értekezlet az egyházközségi bíróság összeállitására vonatkozó 4 §-t oly módon, hogy a 2.000 lelket nem számláló egyházközségekben is az 5 §. szerint választandó, de 3—6 tagból álló bíróság, s ne a presbiterium gyakorolja az egyházközségi biráskodást, mert a ma fennálló rendelkezés szerint a 2000 lelket nem számláló egyházközségekben több tagból álló birói testület gyakorolja az egyházközségi fegyelmi biráskodást, mint a nagy lélekszámu egyházakban.

A birósági szervezetre vonatkozólag továbbiakban megszüntetendőnek javasolja ugy az egyházmegyei, mint az egyházkerületi bíróságoknál a rendes és időszaki tanácsülések közötti külömbségtételt, s különösen a 14 és 19 §§-nak azon rendelkezését tartja módositandónak, mely az egyházmegyei, illetve kerületi bíróság egyik tanácsülésén 5 illetve 7 birói tag jelenlétét, másik tanácsülésén pedig 3 illetve 5 birói tag jelenlétét kivánja meg **az elnökségen kivül.** Módositási javaslata az, hogy ugy az egyházmegyei, mint az egyházkerületi bíróság az elnökség által a szükséghez képest bár-

mikor összehivható, s az elnökségen kivül az egyházmegyei bíróság 3, az egyházkerületi bíróság 5 tagu tanácsokban gyakorolja a biráskodást.

Az egytemes konventi bíróságok létszáma az uj viszonyokhoz képest természetszerüleg leszállitandó és ennek megfelelőleg a 23, 25 és 28 §§. módositandók.

Ezenkivül a 19 §. első bekezdéséből az utólsó mondat, mint felesleges rendelkezés elhagyandó, mert az ott hivatolt 49 §. rendelkezései mindennemü bíróság összeállitásánál ugy is figyelembeveendők.

Javasolja továbbá a lelkészi értekezlet a 60-ik §. módositását, mert annak rendelkezései az utólsőelőtti és utólsó bekezdésében nem eléggé világosak, sőt ellentmondóak. Ide vonatkozó módositási javaslata a következő: „A panasz, vagy jelentés az elsőfoku bíróság egyházi elnökéhez adandó be. A hiányosan beadott panasz általa a hiány megjelölésével annak 8 nap alatti pótlása végett visszaadandó.

Ha az elnökség ugy találná:

a.) hogy az eljárás megindítására vonatkozó inditvány (panasz, vagy jelentés) nem a törvénynek megfelelően tétetett meg (41 és 43 §§.)

b.) hogy a bíróság, melynél az inditvány tétetett, az illető ügyre nézve tárgyi hatáskörrelés helyi illetékességgel nem bir, vagy

c.) ha a pótlás végett visszaadott panasz, vagy inditvány hiánya nem pótoltatott;

az ügyet az előkészitő eljárás mellőzésével a bíróság elé terjeszti, s a bíróság a felek meghallgatása után határoz."

A 71 §. második bekezdéséből kihagyandónak javasolja az értekezlet a vizsgálati költségeknek összegszerü meghatározását, s helyénvalónak látja az előlegezendő vizsgálati költségek meghatározását az elnökségre bizni.

A felebbviteli biráskodás rendszerében gyökeres változtatást lát szükségesnek az értekezlet. Nem tartja helyesnek, hogy a felebbviteli birósági eljárásban a szóbeli eljárás mellőztetik, s nincs mód adva a feleknek arra, hogy az alsóbb bíróságnál esetleg önhibájukon kivül nem használt ujabb bizonyitékok alapján bizonyitás kiegészitést inditványozhassanak. E tekintetben a módositás már azért is helyénvaló, mert perujitási eljárással ugy is módjában van a félnek az önhibáján kivül nem használt bizonyitékot érvényesiteni.

A perujitási eljárásról szóló fejezetnél javasolja az értekezlet egy uj §. beiktatását, mely módot nyujt az ujitott perben eljáró első bíróságnak arra, hogy az itéletével hatályon kivül helyezett

alapperbeli itélet végrehajtását felfüggeszthesse. Ezen módositással ugyanis mód nyujtatik a bíróságnak arra, hogy az alapperbeli itélet esetleges végrehajtásával okozható károsodástól perujitó felet megóvja.

Az egyházmegyei közgyülés ezen módositási javaslatot egyhangulag magáévá teszi, s azt a Főtiszteletü és Méltóságos Egyházkerületi Közgyüléshez felterjeszteni rendeli.

64. szám. *a.*) Az egyházkerületi közgyülés egyházmegyénknek a vándortanitóságok és iskolakerületek felállitását helyeslő s már a központokat is megjelölő 18 e—1927 számu határozatára 59—927 sz. alatt kimondja, hogy ezen intézmények létesitésével csak iskoláink helyzetének teljes kialakulása után tud érdemben foglalkozni.

Tudomásul szolgál.

b.) Az egyházker. közgyülés 23—927 sz. határozatával kimondja, hogy a különféle kerületi járulékok (közigazg. közalapi, tanulm. segélyalapi, kulturtaxa stb.) kivetéséhez alapul az 1927 évtől kezdve az anya, leány és törvényesen megalakult fiókegyházaknak az egyházlátogatás alkalmával megállapitott lélekszámát fogadja el; kötelezi az esperesi hivatalokat, hogy egyházmegyéjök egyházközségeinek igy megállapitott lélekszámát összesitő kimutatásba foglaltan minden évben legkésőbb január 15-ig terjesszék fel a püspöki hivatalhoz.

Tudomásul szolgál.

c.) A bihari érmelléki és nagyszalontai egyházmegyék kérelmére, hogy az egyházak járulékainak behajtása szigoruan foganasittassék, a lelkészek kongruája azonban e célra visszatartható ne legyen, az egyházker. közgyülés 24—927 sz. alatt felhivja az egyházmegyéket, hogy a kerületi járulékoknak behajtását minden év október végéig eszközöljék; azoknak az egyházaknak összes ker. és megyei járulékait, amelyek december 1-ig sem fizetnék be köztartozásaikat, Püspök és Esperes ur levonathatja a lelkészek kongruájából. E levonás alól mentesiti azokat s lelkészeket, akik esperesi bizonyitvánnyal igazolják, hogy e hátralékok behajtása körül őket mulasztás nem terheli; viszont az egyházi közigazgatás terén mulasztást elkövető lelkészekre kirótt rendbirság is az államsegélyből vonandó le.

Tudomásul szolgál.

d.) Az egyházker. közgyülés 68—927 sz határozatával felhivja az összes egyházmegyéket, hogy a hozzájok tartozó gyülekezetek-

ben használatos konfirmációi kátékról illetve kézikönyvekről küldjenek kimutatást és tegyék meg reájok birálati észrevételeiket. Egyuttal figyelmezteti a lelkészeket és presbyteriumokat a konfirmálás tárgyában eddig hozott ker. határozatok megtartására; ezen határozatok szerint a középiskolások konfirmálása a IV., az elemi iskolásoké pedig az utolsó osztályban, illetve csoportban történjék meg s az előkészités egész éven át tartson, amidőn ezeknek az osztályoknak kizárólag ez legyen az évi tananyaga.

Egyházmegyei közgyülésünk a használatban levő kátékról s kézikönyvekről szóló kimutatás beküldésére Esperes urat, a rájok vonatkozó birálati észrevételeknek az őszi ker. közgyüléshez való felterjesztésére Esperes urat, s Ardai Aladár főjegyző urat kéri fel. A konfirmáció idejére, tartamára és tananyagbeosztására nézve pedig az egyházker. határozatához való szigoru alkalmazkodásra hivja fel a lelkészeket.

e) Az egyházker. közgyülés belmissziói bizottságának jelentése alapján 69—927 sz. alatt felhivja az összes egyházmegyéket, hogy az első sorban segélyezendő egyházakra nézve adjanak az őszi közgyülés elé javaslatott.

Egyházmegyénk közgyülése a területén levő missziói központoknak e. ker. segélyezésére nézve a következő sorrendet állapitja meg:

1. Magyarcséke és Szinte; 2. Kisnyégerfalva; 3. Borossebes; 4. Borosjenő; 5. Csermő; 6. Belényessonkolyos; 7. Magyarremete; 8. Köröstárkány; 9. Erdőhegy; 10. Vadász; 11. Tenke; 12. Gyanta és 13. Nagyszalonta.

f) A községi taxák ügyében 18 k—927 szám alatt felterjesztett kérdésre az egyházker. közgyülés 78—927 sz. alatt értesiti egyházmegyénk közgyülését, hogy a városok és községek által a községi szükségletek fedezésére törvényesen megállapitott és előirt taxák az egyházközségek jövedelmező ingatlanait is terhelik, akár a javadalmasok, akár az egyházközségek használatában vannak.

Tudomásul szolgál

65. szám. Olvastatott a csermői reform. presbyterium 1927. junius 9-én tartott gyülésének jegyzőkönyvi kivonata, amelyben a nevezett egyház 62—927 sz. határozattal a tőle 1925-ben Borosjenőhöz elcsatolt Gurba és Seprős szórványoknak viszacsatolását kéri. Kérését azzal támogatja hogy az anyaegyházközségben a családok száma nem üti meg a 200-at s ez esetleg végzetes veszedelmet

hozhat rá. A viszacsatolás tehát Csermő anyaegyház helyzetét megszilárditja s a két filiában elszórtan élő református hivek lelkigondozása is biztositva lesz és elejét veheti egy esetleges kitérési folyamatnak vagy a szekták felé való hajlásnak. A két község különben már fekvésénél fogva is inkább Csermőhöz gravitál, ahonnan megközelitésök is könnyebb s nem olyan költséges, mint Borosjenőből.

Minthogy egyházmegyénk közgyülése nem adja fel a reményt, hogy Borosjenő valamikor csak eléri azt a célt, amiért Gurba és Seprős szórványokat 32—925 számu határozatával hozzá csatolta : Csermő anyaegyház kérelmét nem teljesiti. Azonban a két nevezett szórványt a seprősi régi fiókegyház ujjászervezésének, benne az egyházi élet megindításának, havonként istenitiszteletek tartásának és urvacsoraosztásnak, valamint komoly lelkigondozásnak kötelezettsége mellett lelkigondozás szempontjából Csermőre bizza, mig a borosjenői lelkészi állás üresedésben lesz. Csermő anyaegyházat aztán, mint ekként missziói központot, az egyházkerületi közgyülésnek 5. helyen évi 2400 lei missiói segélyre ajánlja.

66. szám. Ezen egyházmegyei közgyülési jegyzőkönyv hitelesitésével

egyházmegyénk közgyülése esperes elnöklete mellett az egyh. megyei közgyülésnek Nagyszalontán lakó tagjait s lelkészi főjegyzőt bizza meg.

Miután a tárgyalásra kitüzött összes ügyek elintézést nyertek : Kassay Béla esperes a nagyszalontai református egyházmegye 1927 évi okt. hó 20-ik napján Nagyszalontán megtartott rendes gyülését bezárta.

A 40—46, 48—50, 62, 66, 67 számokat jegyzette Ardai Aladár egyh. megyei lelkészi főjegyző.

Az 54—57, 68 számokat jegyzette Dr. Hadházy Kálmán világi főjegyző.

A 64, 65, 69 számokat jegyzette Kun Zoltán lelkészi aljegyző.

A 47, 58—61 számokat jegyzette Rovács István világi aljegyző.

Az 51—52 számot Juhász András számvevőszéki előadó.

Az 53, 63 számot Bokor Sándor lelkészértekezleti előadó.

Birósági ügyek:

67. szám.

A Nagyszalontai egyházmegye rendes birósága, mint fegyelmi biróság 1927 év április hó 21 napján 35 szám alatt ifj. Molnár László feketetóti presbitert az Egyh. Törv. V t. c. 34 § A. 4 pontjába ütköző fegyelmi vétségben bünösnek mondta ki s a 35 § b. pontja alapján feddésre itélte. Mivel panaszlott presbiter a birósági ülésen nem jelent meg, az itélet nem volt végrehajtható. Vétiv tanusága szerint ifj. Molnár László presbiter a feddési itélet végrehajtása céljából jelen birósági ülésre a törvényes határidő alatt beidéztetett, azonban a fenyiték felvételére ezuttal sem jelent meg.

ifj. Molnár László presbiter ellen az V t. cz. 34 §-a 4 pontja alapján hivatalból ujabb fegyelmi vizsgálat inditandó.

68. szám.

A nagyszalontai ref egyházmegye birósága, mint közigazgatási biróság Fenesi Mihály és Fenesi István belényessonkolyosi lakosoknak a belényessonkolyosi ref. egyházban 1927 március 28-án megtartott gondnok és presbytervalasztás elleni felebbezésük folytán a megtartott nyilvános szóbeli tárgyalás alapján a következőleg

végzett:

Az egyházmegyei biróság, mint közigazgatási biróság az előtte fekvő ügyet a birói döntésre érettnek nem találja és vizsgálatot rendel el.

A vizsgálat lefolytatására a biróság Bottyán Pál és Dr. Hadházy Kálmán tanácsbirákat küldi ki.

69—70. szám.

A nagyszalontai ref. egyházmegye birósága, mint elsőfoku közigazgatási biróság Szűcs Antal mezőbajji lelkész és Madaras Károly mezőbajji tanitó dijlevél restaurálása ügyében a következő

végzés-t hozta:

A nagyszalontai ref. egyházmegye rendes bírósága Szűcs Antal lelkésznek és Madaras Károly tanitónak a mezőbajji presbyterium ellen dijlevélvisszaállitása ügyében beadott panaszára beható vizsgálat megtartása és kölcsönös méltányos megegyezés létesitése végett kiküldi helyszini tárgyalásra Balogh Mátyas lelkészi tanácsbiró és Rovács István világi aljegyző urakat.

Tartalomjegyzék.

	Jegyzette :
40. Esperes imája. Gyülés megnyitása.	Ardai.
41. Az egyházak világi képviselőinek igazolása.	„
42. Jelentés a meg nem jelent tagokról.	„
43. Szentleányfalvai presbiterium rendbirsága.	„
44. Tárgysorozat megállapitása.	„
45. Esperes jelentése a törvényszerü egyházlátogatásról.	„
46. Esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről.	„
47. Esperes jelentése a továbbitott pénzekről.	Rovács.
48. Dr. Bernáth Lajos e. m. ügyész eskütétele.	Ardai.
49. Ujonnan választott tanitók eskütétele.	„
50. Szántay Lajos e. m. tanácsbiró lemondása.	„
51. Számvevőszék jelentése.	Juhász.
52. A nagyszalontai internátus 1926—évi jelentése és számadása.	„
53. Missiói bizottság jelentése.	Bokor.
54. Nagyváradi tanitóképző ügye.	Hadházy.
55. Romániai és magyar nagyszalontai egyház vagyon megosztása.	„
56. Köröstárkányi lelkészi lak épitése.	„
57. Anti tanitói lak épitése	„
58. Belényesujlaki lelkészválasztás.	Rovács.
59. Gyoroki lelkészválasztás.	„
60. M. remetei templomon Árpád kori falfestmények.	„
61. Gyoroki lelkészi dijlevél.	„
62. Gyoroki tanitói állás ideiglenes beszüntetése.	Ardai.
63. Egyetemes lelkészi értekezlet javaslata.	Bokor.
64. Egy. ker. határozatok.	Kun Z.
65. Csermő kérelme Gurba és Seprős visszacsatolásáért.	„
66. Jegyzőkönyv hitelesitők kiküldése.	Ardai.

Birósági ügyek:

	Jegyzette:
67. Ifj. Molnár László feketetóti presbiter megfeddése.	Ardai.
68. B. sonkolyosi gondnok és presbiter választás ellen felebbezés.	Hadházy.
69. Szücs Antal mezőbajji lelkész dijlevél ügye.	Kun Z.
70. Madaras Károly mezőbajji tanitó dijlevél ügye.	»